

TIL O'RGATISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR VA METODLAR

Toshpo'lotova Jasmina Nuriddin qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

“Matematika va informatika” yo‘nalishi talabasi

jasminatoshpulotova06@.com (97) 389-83-78

Ahmatov Rustam Ahmat o‘g‘li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti talabasi

rustamaxmatov708@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14776593>

Annotatsiya: Ushbu maqolada til o‘rgatishda yangi texnologiyalar va metodlarning rivojlanishini tahlil qilinadi. Maqolada mobil ilovalar, sun‘iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR) texnologiyalari, shuningdek, gamifikatsiya va onlayn ta‘lim platformalarining til o‘rganish jarayoniga qo‘shgan hissi ko‘rib chiqiladi. Maqola til o‘rganish jarayonidagi yangi yondashuvlar va texnologiyalarni birlashtirib, ularning kelajakdagi rivojlanishini va ta‘lim tizimidagi ahamiyatini tahlil qiladi.

Аннотация. В статье анализируется развитие новых технологий и методов в преподавании языков. В статье рассматривается вклад мобильных приложений, искусственного интеллекта, технологий виртуальной и дополненной реальности (VR/AR), а также платформ геймификации и онлайн-обучения в процесс изучения языка. В статье рассматриваются новые подходы и технологии в процессе изучения языка, анализируется их будущее развитие и значение в системе образования.

Annotation. This article analyzes the development of new technologies and methods in language teaching. The article examines the contribution of mobile applications, artificial intelligence, virtual and augmented reality (VR/AR) technologies, as well as gamification and online learning platforms to the language learning process. The article combines new approaches and technologies in the language learning process, analyzes their future development and importance in the education system.

Kalit so‘zlar. til o‘rganish, yangi texnologiyalar, sun‘iy intellekt, virtual reallik (VR), kengaytirilgan reallik (AR), gamifikatsiya, onlayn ta‘lim platformalari, til o‘qitish metodologiyasi.

Ключевые слова. изучение языка, новые технологии, искусственный интеллект, виртуальная реальность (VR), дополненная реальность (AR), геймификация, платформы онлайн-обучения, методика преподавания языка.

Keywords. language learning, new technologies, artificial intelligence, virtual reality (VR), augmented reality (AR), gamification, online learning platforms, language teaching methodology.

Bugungi kunda til o‘rganish jarayoni an‘anaviy yondoshuvlardan tashqari, yangi texnologiyalar va metodlar yordamida samarali tarzda amalga oshirilmoqda. Yangi texnologiyalar til o‘rgatishning samaradorligini oshirishga, o‘quvchilarning motivatsiyasini yuqori darajada saqlashga va o‘rganish jarayonini interaktiv va qiziqarli qilishga yordam beradi. So‘nggi yillarda onlayn platformalar va mobil ilovalar til o‘rgatishda katta o‘zgarishlarni keltirib chiqardi. Duolingo, Babbel, Memrise kabi ilovalar va platformalar o‘quvchilarga har yerda va har vaqtda til o‘rganish imkoniyatini beradi. Til o‘rganish jarayonida sun‘iy intellektlardan foydalanish ham yordam beradi.

Sun'iy intellekt va mashinani o'rganish texnologiyalari yordamida til o'rgatish tizimlari foydalanuvchilarning yondashuvini tahlil qilib, ularning ehtiyojlariga moslashtirilgan ta'lim materiallarini taklif etadi. Misol uchun, Google Translate va ChatGPT kabi vositalar yordamida tilni real vaqt rejimida tarjima qilish va mashq qilish mumkin. Google Translate da ixtiyoriy matn yoki so'zni xohlagan tilga tarjima qilish imkoniyati mavjud. Til o'rgatishda sun'iy intellekt yordamida yaratilgan chat-botlar o'quvchilarga tilni mashq qilishda va so'z boyligini oshirishda yordam beradi. Masalan, o'quvchi robot bilan suhbatlashib, yangi so'zlar va grammatik tuzilmalardan foydalanib, tilni o'rganishi mumkin. Hozirgi kunda til o'rganish uchun mo'ljallangan keng tarqalgan ilovalardan biri Ibrat Academy. Bu ilova orqali har qanday tilni bepul o'rganish mumkin. Bu esa til o'rganuvchilari uchun ancha qulayliklar yaratadi. Online platformalar va kurslar Udemy, Coursera, edX kabi online ta'lim platformalari orqali tilni o'rganishning ko'plab imkoniyatlari mavjud. Bu platformalar o'quvchilarga o'z vaqtida kurslar, video darslar va interaktiv mashqlarni taqdim etadi.

Udemy — bu onlayn ta'lim platformasi bo'lib, dunyo bo'ylab millionlab o'quvchilar va o'qituvchilarni birlashtiradi. Udemy kurslari turli sohalarda mavjud, shu jumladan til o'rganish, dasturlash, biznes, dizayn, san'at va boshqalar. Bu platforma har kimga o'z vaqtida va o'ziga qulay tarzda ta'lim olish imkoniyatini beradi.

Coursera — bu onlayn ta'lim platformasi bo'lib, dunyodagi eng mashhur universitetlar va tashkilotlar bilan hamkorlikda kurslar, sertifikatlar va diplomlar taqdim etadi. Coursera orqali turli sohalarda, shu jumladan til o'rganish, informatika, biznes, san'at, sog'liqni saqlash va boshqa ko'plab mavzularda kurslarni o'rganish mumkin. Dunyo bo'ylab nufuzli universitetlar va tashkilotlar bilan hamkorlikda ham bu kursdan keng qamrovli foydalaniladi. Coursera kurslari ko'plab mashhur universitetlar va ta'lim muassasalari tomonidan taqdim etiladi, masalan, Stanford, Yale, Princeton, Harvard, va boshqa ko'plab universitetlar. Bu, kurslar sifatini ta'minlaydi. Tilni qanday o'rganish, til o'rganishda samarali metodlarni qo'llash bo'yicha ham maxsus kurslar mavjud. Bu kurslar, asosan, til o'rgatish sohasida ishlamoqchi bo'lganlar uchun foydalidir. Udemy odatda mustaqil o'qituvchilar tomonidan taqdim etilgan kurslar bilan tanilgan va arzonroq bo'ladi. Bu kurslar qisqa muddatda aniq bir mavzuda ko'nikmalarni oshirishga qaratilgan. Coursera esa ko'proq universitetlar va nufuzli tashkilotlar tomonidan taqdim etilgan, kengroq va chuqur kurslarni o'z ichiga oladi. Agar siz diplom yoki sertifikat olishni xohlasangiz, Coursera yaxshi variant bo'ladi.

Virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari til o'rganishni yangi bosqichga olib chiqdi. VR va AR texnologiyalari yordamida o'quvchilar haqiqiy vaziyatlarda tilni amalda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. VR yordamida o'quvchilar virtual muhitda, masalan, xorijiy mamlakatlarda bo'lib turgandek, tilni o'rganishlari mumkin. Bu texnologiya tilni kundalik hayotdagi vaziyatlarda qo'llashni osonlashtiradi. AR yordamida o'quvchilar o'rganayotgan tilga oid obyektlarni yoki so'zlarni real dunyo bilan birlashtirgan holda ko'rishlari mumkin. Masalan, smartfon yordamida o'quvchilar ko'chada yurib, ma'lum bir obyekt yoki joyni tanib, o'rganayotgan tilda unga oid ma'lumotlarni olishi mumkin.

Internetda mavjud bo'lgan videolar, podkastlar va interaktiv materiallar til o'rganish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. YouTube platformasida til o'rganish uchun ko'plab videolar mavjud bo'lib, ular o'quvchilarga turli tildagi so'zlar va iboralarni eshitib, tushunishga yordam beradi. Onlayn kurslar esa o'quvchilarga tizimli ravishda tilni o'rgatadi. Interaktiv videolar orqali o'quvchilar video davomida turli tanlovlar qilishi va o'rganayotgan

tilni amalda qo'llashi mumkin. Bu usul o'quvchilarga faollikni oshirishga yordam beradi. O'quvchilar onlayn forumlar yoki guruhlar orqali til o'rganishni yanada samarali qilishadi. Masalan, Facebook yoki Telegram guruhlar orqali o'quvchilar bir-biri bilan fikr almashib, savollarini berishlari va tilni o'rganish jarayonini birgalikda davom ettirishlari mumkin. O'qituvchi bilan to'g'ridan-to'g'ri aloqada bo'lish: Onlayn mashg'ulotlar orqali o'quvchilar o'qituvchilardan onlayn yordam olishi, video va matnli materiallar orqali savollariga javob olishlari mumkin. Yangi texnologiyalar va metodlar til o'rganish jarayonini yanada samarali, qulay va qiziqarli qilishga yordam beradi. Onlayn platformalar, mobil ilovalar, virtual va kengaytirilgan reallik, sun'iy intellekt va interaktiv materiallar yordamida o'quvchilar tilni nafaqat an'anaviy usullarda, balki zamonaviy texnologiyalarni qo'llab-quvvatlab o'rganadilar. Bu yondoshuvlar til o'rgatishda innovatsion va samarali usullarni yaratishga yordam beradi va o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi.

Til o'rgatishda texnologiyalarning qo'llanilishi ta'lim jarayonini sezilarli darajada samarali va qiziqarli qiladi. Texnologiyalar o'quvchilarga yangi bilimlarni o'zlashtirishda yordam berib, o'rganish jarayonini yanada interaktiv va individual tarzda amalga oshirish imkonini beradi. Texnologiyalar til o'rganishni interaktiv va qiziqarli qiladi. Gamifikatsiya (o'yin usullari) yordamida o'quvchilar o'rganish jarayonida faol ishtirok etadi, bu esa ularning til o'rganish tezligini oshiradi. Masalan, mobil ilovalar (Duolingo, Memrise) va onlayn platformalar o'quvchilarni yutuqlarini kuzatish va o'yin tarzida o'rganishga undaydi. O'quvchilar istalgan vaqtda va joyda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa ularning o'rganish jarayonini uzluksiz ravishda davom ettirishga yordam beradi. Mobil ilovalar, video darsliklar va interaktiv materiallar o'quvchilarga o'z bilimlarini doimiy ravishda yangilab borish imkonini beradi. Hozirgi kunda davlatimizda ham til o'rganishga katta e'tibor qaratilmoqda. Onlayn hamda oflayn kurslar soni kundan-kunga ko'paymoqda. Oliy ta'lim muaassasalari qatorida ham til bo'yicha institut, universitetlar soni oshmoqda. Ielts, sefr kurslari o'z faoliyatini boshlab xalqimiz yoshlari orasida yuqori natijalar ko'zga ko'rinmoqda. Til o'rgatishda yangi texnologiyalar va metodlar ta'lim jarayonini yanada samarali va interaktiv qilishga yordam bermoqda. Mobil ilovalar, sun'iy intellekt, virtual va kengaytirilgan reallik (VR/AR) kabi texnologiyalar o'quvchilarga tilni o'rganishda yangicha yondashuvlar yaratadi. Sun'iy intellekt asosidagi chat-botlar va tilni o'rgatishda gamifikatsiya usullari til o'rganishni qiziqarli qiladi. Onlayn platformalar, masalan, Coursera va Udemy, til o'rganishga turli darajadagi kurslar va resurslarni taqdim etadi, bu esa o'quvchilarga o'z sur'atida va o'ziga qulay tarzda tilni o'rganish imkonini beradi. Shuningdek, til o'qituvchilarining malakasini oshirish va yangi metodlarni qo'llash orqali ta'limning sifatini oshirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Kelajakda bu texnologiyalar va metodlarning birlashishi til o'rganish jarayonini yanada samarali, qulay va innovatsion qilishga yordam beradi, o'quvchilarga global kommunikatsiyada muvaffaqiyatli ishtirok etish imkoniyatini yaratadi.

References:

1. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida iqtisodiy jarayonlar va moliyaviy munosabatlarning transformatsiyasi." Nashrlar (2024): 38-41.
2. Muhammadiyev, Alijon, and Shukurullo Aliqulov. "PROSPECTS OF USING COMPUTER TECHNOLOGIES IN MODERN EDUCATION." Наука и технология в современном мире 3.3

(2024): 90-92.

3. Musirmonov, Shohboz, and Jasmina Toshpo'lotova. "Moliya bozorini rivojlantirishda yashil iqtisodiyotga o'tishining muammolari va yechimlari." Nashrlar (2024): 374-377.
4. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "SHAXSLARDA TAVAKKALCHILIK BILAN BOG'LIQ VIRTUAL O'YINLARGA MOYILLIGINI PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI." Universal xalqaro ilmiy jurnal 1.4 (2024): 776-777.
5. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "XXI ASR YOSHLARINING AXBOROT PSIXOLOGIK XAFSIZLIGINI TA'MINLASH MASALALARI." Universal xalqaro ilmiy jurnal 1.4 (2024): 445-447.
6. Toshpo'lotova, Jasmina, and Yayra Musurmanova. "CURRENT ISSUES OF TEACHING UZBEK AND RUSSIAN LANGUAGES IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION." Models and methods in modern science 3.6 (2024): 187-191.
7. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "TEXNIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA XORIJIY TILLARNI O'QITISHNING DOLZARB MASALALARI." Прикладные науки в современном мире: проблемы и решения 3.3 (2024): 10-12.
8. Toshpo'lotova, Jasmina, and Yayra Musurmanova. "TA'LIM TIZIMIGA INNOVATION TECHNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA INTEGRATSIYALASH MASALALARI." Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования 3.3 (2024): 46-49.
9. ShukurulloFayzullo o'g'li, A. (2024). TA 'LIMDA MULTIMEDIYA TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH. PEDAGOGS, 50(2), 51-55.
10. Aliqulov, Sh. "M. Yaxiyaxonova. Ta'lim samaradorligini oshirishda kreativ va zamonaviy metodlarning ahamiyati. Raqamli ta'lim muhitida fanlararo integratsiyani Qo'llashning ta'lim samaradorligiga ta'siri: xalqaro Tajribalar va rivojlanish istiqbollari." (2024).
11. Muhammadiyev, Alijon, and Shukurullo Aliqulov. "PROSPECTS OF USING COMPUTER TECHNOLOGIES IN MODERN EDUCATION." Наука и технология в современном мире 3.3 (2024): 90-92.
12. Aliqulov, Shukurullo, Ziyavutdin Turayev, and Javlon Nishonov. "BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING MATEMATIK SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA TIMSS XALQARO BAHOLASH DASTURINING ROLI VA AHAMIYATI." Молодые ученые 2.10 (2024): 85-90.
13. Fayzullo o'g'li, Shukurullo. "Aliqulov." TA 'LIMDA MULTIMEDIYA TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH." PEDAGOGS 50 (2024): 51-55.
14. Shamsiddinov, G'iyosjon, Barchin Ro'ziqulova, and Laziza Inatillayeva. "BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA AFZALLIKLARI." Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования 3.10 (2024): 39-41.
15. Shamsiddinov, G'iyosjon, Umida Nurmaxmatova, and Durdona Turayeva. "INFORMATIKA VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI." Science and innovation in the education system 3.4 (2024): 102-105.
16. Shamsiddinov, G'iyosjon, Jasmina Murodulloyeva, and Durdona Turayeva. "GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI SAQLASHNING ZAMONAVIY, INNOVATION USULLARI." Инновационные исследования в современном мире: теория и практика 3.3 (2024): 103-106.